

ZPRÁVA O ČINNOSTI STÁTNIHO OKRESNÍHO ARCHIVU ČESKÁ LÍPA ZA ROK 2022

Petr Kozojed

Státní okresní archiv Česká Lípa, Střelnice 3035, 470 01 Česká Lípa; kozojed@soalitomerice.cz

Personální situace

Po delší době nedošlo v této oblasti k žádné změně. V archivu tak pod vedením PhDr. Petra Kozojeda pracovali archiváři Mgr. Ivana Austová, Martina Brůžková, Jaroslava Jarolímková, Mgr. Blanka Michnová a Mgr. Michal Rádl, a dále na dohodu domovník Stanislav Kotek a uklízečka Michaela Levová.

Přehled o archiváliích

Na základě údajů databáze PEvA bylo k 31. 12. 2022 v SOkA Česká Lípa uloženo 1710 archivních souborů v rozsahu 4218,64 bm (běžných metrů). Z celkového rozsahu bylo 2605,79 bm (61,77 %) nezpracováno, 1612,85 bm (38,23 %) zpracováno a 1467,24 bm (34,78 %) inventarizováno. Ze zmíněných 1710 archivních souborů je 1130 zpracováno, z toho 1071 zinventarizováno. Badatelé mají k dispozici 1381 archivních pomůcek, 385 je v elektronické podobě dostupných na webových stránkách Státního oblastního archivu v Litoměřicích.

Předarchivní péče a výběr dokumentů

V roce 2022 bylo vydáno 132 protokolů o výběru archiválií ve skartačním řízení a 5 protokolů o výběru archiválií mimo skartační řízení. Ze 132 skartačních řízení proběhlo 8 v elektronické podobě prostřednictvím Národního archivního portálu, a to u Městského úřadu Doksy, Městského úřadu Jablonné v Podještědí, Městského úřadu Kamenický Šenov, Městského úřadu Mimoň, Městského úřadu Nový Bor, Obecního úřadu Skalice u České Lípy a českolipského odloučeného pracoviště Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Archiv provedl 6 kontrol výkonu spisové služby, konkrétně u Města Kamenický Šenov, Obce Svojkov, Obce Velenice, Obce Sloup v Čechách, Gymnázia Mimoň a Základní školy a Mateřské školy Kunratice u Cvikova.

Archiv dále věnoval velkou pozornost metodické činnosti, zejména v souvislosti s novou archivní legislativou (tzv. DEPO). Ivana Austová uspořádala od ledna do června celkem 5 běhů školení, jehož se zúčastnili zástupci obcí, škol, pedagogických poraden a dalších původců. V rámci akce Archivační a spisová služba pro školy, pořádané Středním článkem podpory Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR 19. května 2022 v Semilech, přednášela Ivana Austová na téma Spisová služba ve školství.

Druhým velkým tématem metodické péče archivu bylo seznamování původců s praktickým vedením elektronické spisové služby a přípravou elektronického skartačního řízení. V této oblasti spolupracovali archiváři s dodavateli systémů spisových služeb, společnostmi HAI DA Nový Bor a ALIS Česká Lípa.

Velmi zásadní a stále rozšířenější součástí předarchivní péče bude aplikace tzv. trvalého skartačního souhlasu, který původcům umožňuje vyřazovat vybrané agendy (po předchozím schválení archivem) bez skartačního řízení. Archiváři proto velmi pečlivě spolupracovali s uchazeči o tento souhlas na přípravě žádostí.

Archiv v děčínském antikvariátu a knihkupectví Stanislava Dostála zakoupil za 2000 Kč kroniku Pěveckého spolku v Zákupích (Gesangverein in Reichstadt) z let 1850–1940. Tato vzácná archiválie byla uložena v nově vytvořeném archivním souboru Pěvecký spolek Zákupy.

Péče o fyzický stav archiválií

V roce 2022 byly v restaurátorské dílně SOkA Liberec odborně restaurovány následující archiválie: abecední registraturní rejstřík 1886–1919 (Okresní úřad Dubá, inv. č. 113) a kniha převodů nemovitostí 1764–1851 (Archiv obce Holany, inv. č. 24). Archiváři sami prováděli průběžně prověrky fyzického stavu archiválií, zkontrolovali celkem 31 kartonů ve 13 archivních souborech. Zjištěné poškozené jednotliviny budou předány k restaurování v roce 2023. Celý rok byla v depozitářích sledována a zaznamenávána teplota a relativní vlhkost vzduchu.

Zpřístupňování archiválií

Prioritním úkolem zůstalo zpracování kmenového archivního souboru Okresní národní výbor Česká Lípa z let 1960–1990. Uspořádány byly plánovací odbor, odbor školství, odbor kultury, odbor pracovních sil, odbor zdravotnictví a odbor sociálních věcí.

Byl vytvořen rejstřík spisů N, PR a R (tedy spisů z oblasti majetkoprávních vztahů), uložených v archivních souborech Státní notářství Česká Lípa, Státní notářství Doksy a Státní notářství Nový Bor. Jedná se o excelový soubor, obsahující jména smluvních stran, označení předmětu smlouvy (nemovitost – dům, pozemek) a katastrální území. Dále byl dokončen loni rozpracovaný rejstřík spisů D (dědických), uložených v archivních souborech Okresní soud Doksy (včetně pobočky v Bělé pod Bezdězem), Státní notářství Doksy, Okresní soud Nový Bor I, Okresní soud Nový Bor II a Státní notářství Nový Bor. Celkově je tak zpřístupněno 17463 dědických spisů z let 1945–1970. Obě pomůcky výrazně usnadňují vyhledávání ve spisech, které jsou velmi často využívány státními úřady, samosprávou či notáři.

Nadále pokračovalo převádění archivních pomůcek do elektronické podoby. Podařilo se přepsat celkem 67 pomůcek (66 archivů obcí a 1 archiv města), které mohly být následně prostřednictvím aplikace Vademecum zpřístupněny na internetu.

Michal Rádl posoudil 3 archivní pomůcky (MNV Hajniště, MNV Sobákov a MNV Svijany), zpracované archiváři Státního okresního archivu Liberec.

Využívání archiválií

V roce 2022 vykonalo 112 badatelů, z toho 6 cizinců ze Spolkové republiky Německo, Rakouska a Velké Británie, 221 badatelských návštěv. Badatelé studovali 114 témat, z toho 16 témat se týkalo úředních potřeb. Do studovny bylo předloženo 430 kartonů archiválií a 376 knih a periodik z odborné knihovny.

Archiv vyřídil 12 žádostí o vystavení ověřené kopie školního vysvědčení a 34 rešerší, z toho 25 rešerší k úředním účelům.

Ing. Petr Fiala, zaměstnaný v archivu na dohodu o provedení práce, zdigitalizoval celkem 100 svazků kronik měst, obcí a škol okresu Česká Lípa před rokem 1945 a dále 5 svazků kroniky Kamenického Šenova po roce 1945.

V roce 2022 bylo do archivní knihovny zařazeno 144 nových knih a naopak odepsáno 10 knih. K 31. 12. 2022 tak knihovna obsahovala 24 485 svazků.

Odborná činnost

Poprvé od roku 2019 mohl archiv oslavit Mezinárodní den archivů za účasti veřejnosti. Výstavu Hlavičkové papíry v obchodní a úřední korespondenci na Českolipsku navštívilo ve dnech 8. až 10. června 2022 celkem 50 zájemců.

V rámci projektu Vzdělávání napříč generacemi přednášeli Ivana Austová (Šlechta a její místo v českých dějinách: pohled na vznik a vývoj společenské vrstvy, jež byla hybatelem dějin) a Michal Rádl (Pomocné vědy historické a jejich proměny ve 20. století) pro členy Českolipského klubu třetího věku. V rámci večera na téma Bombardování Mladé Boleslavi 9. 5. 1945, konaného ve spolupráci s nadací Post Bellum – Paměť národa 24. května 2022 v kině Máj v Doksech, uvedl Michal Rádl prezentaci Bombardování Českolipska letectvem Rudé armády ve dnech 8. a 9. května 1945. Michal Rádl recenzoval a zároveň byl jedním z kmostrů knihy Tomáše Cidliny Leipsche, jejíž křest proběhl 8. září 2022 v českolipském muzeu.

Uskutečnily se 3 exkurze (Obchodní akademie Česká Lípa a 2 skupiny z Gymnázia Česká Lípa) a 2 studentky z Obchodní akademie Česká Lípa vykonaly v archivu povinnou praxi.

Vzdělávání

Přestože po dlouhé době skončila restriktivní opatření v souvislosti s pandemií Covid-19, značná část vzdělávacích akcí se i nadále konala v on-line prostředí. Tento formát je evidentně preferován, protože nabízí větší operativnost a přináší dnes tolik žádané finanční úspory. Nejaktivnější byla Ivana Austová, která se zúčastnila několika seminářů Národního archivu (Archivece Twitteru, Geodata, Informační systémy ve školách, Elektronické skartační řízení v prostředí Národního archivního portálu a Archivece databází – informační systémy samostatných evidencí dokumentů). Všichni archiváři podstupovali na různých úrovních školení v ovládání programu ProArchiv, který slouží ke zpracování a k publikování archivních pomůcek a digitalizovaných archiválií na internetu. Jaroslava Jarolímková, Martina Brůžková a Ivana Austová se školily v práci s „archivním“ elektronickým systémem spisové služby WISPI. Protože se naprostá většina práce archiváře odehrává v elektronickém prostředí, bylo pro všechny archiváře nezbytné a zároveň velmi užitečné školení Základy kybernetické bezpečnosti, které on-line zajistil Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost. Jaroslava Jarolímková jako správkyňe archivní knihovny absolvovala v Krajské vědecké knihovně v Liberci seminář Katalogizace pro začátečníky a ve Státním oblastním archivu v Litoměřicích školení KOHA – program na evidenci knih. Všichni archiváři prošli obligátním školením v oblasti BOZP a PO. Ivana Austová v roce 2022 působila v dvojjediné roli, jako účastnice školení i lektorka. Pro zaměstnance SOA v Litoměřicích připravila „rehabilitační“ kurz Jóga v kanceláři.

Výstavní činnost

Pokračovala dlouhodobá a úspěšná spolupráce s Vlastivědným muzeem a galerií v České Lípě. Michal Rádl přispěl k vybudování stálé expozice Uran na Českolipsku, ze-

jména v oblasti hornické faleristiky. Dále se archiváři podíleli na přípravě výstav, které by měly být realizovány v roce 2023, konkrétně výstavy k 105. výročí českolipské Vagónky a výstavy o folkové, country a bluegrassové muzice na Českolipsku. Se Sklářským muzeem Kamenický Šenov archiv spolupracoval na přípravě výstavy Ze šenovských chalup do světových paláců a poskytnutím materiálů přispěl k uspořádání přednášky Čtení z díla Harryho Palme „Bilance mého života“.

Publikační činnost

V roce 2022 archiv vydal Bibliografii historicko-vlastivědné literatury okresu Česká Lípa za rok 2021 a podílel se na vydání 31. svazku vlastivědného sborníku Bezděz, ve kterém Petr Kozojed zveřejnil Zprávu o činnosti Státního okresního archivu Česká Lípa za rok 2021.